

Länsstyrelsen i Kronobergs län
351 86 Växjö

Överklagande av detaljplan Horgenäs 1:6

Planen antogs av kommunfullmäktige den 26 maj 2015 och finns i sammanträdesprotokollet som paragraf 77.

Ärendenummer 403-6258-2015 datum 2016-04-15

Föreningens begäran

Naturskyddsföreningen begär att beslutet om detaljplanen för Horgenäs 1:6, Ulvö, som tillåter bostadsbebyggelse rivs upp.

I vårt tidigare överklagande (bifogas) presenterades bakgrund och skäl. Vi hänvisar till den för mer detaljerade synpunkter.

Naturskyddsföreningen anser att bebyggelse vid Horgenäs kommer att medföra påtaglig skada på riksintresset för naturvård. Även internationella intressen som RAMSAR-avtalet påverkas. Länsstyrelsens överprövning har inte på något övertygande sätt visat att bebyggelsen inte innebär påtaglig skada, vilket blir tydligt då även Miljöenheten på länsstyrelsen i Kronoberg framhåller att riksintresset för naturvård ges förtur framför intresset av att exploatera Horgenäs för bostäder (2015-09-29 ärende 404-2850-15).

Otillräcklig inventering

Kommunens underlag för miljöbedömning grundar sig bland annat på *en* riktad inventering, som utfördes under *en enda dag* den 5 september 2012. Ingvar Nilsson, som utförde inventeringen, beskriver den som en "översiktlig bedömning", som dessutom ägde rum utanför t.ex. fåglarnas häckningsperiod. Kommunen har också hänvisat till Sondells undersökning av Fiskgjuse 2013¹. I övrigt har inga av kommunen initierade undersökningar gjorts av naturlivet och inte heller någon helhetsbedömning av exploaterings betydelse för Åsnenområdet.

I övriga delar av Horgefjorden har flera skyddsvärda arter påträffats, se vår tidigare överklagan. Vi anser att en bredare och djupare inventering är nödvändig vid en så pass omfattande ny exploatering inom strandskyddat område som bebyggelsen innebär. Som riktade artinventeringar föreslår vi t.ex. dammfladdermus, större vattensalamander, bred gulbrämrad dykare, bred paljettdykare, bred kärrtrollslända och citronfläckad kärrtrollslända.

---

¹ Fiskgjuseinventeringen 2013 visade för Åsnen en närmast chockartad nedgång, från 39 par till 22 par (-44% på fem år, från 2008 – 2013, Projekt Fiskgjuse, Jan Sondell). Det glädjande är att antalet par häckande fiskgjuse inte minskat alls i Horgefjorden utan där finns fortfarande minst 4, kanske 5 par. Vid senaste fiskgjuseinventeringen i Åsnen, 2013, konstaterade Jan Sondell att de platser där många fiskgjusebon står tomma överensstämmer med platser med störst besöksstryck av människor.

Med anledning av denna överklagan gjordes ett kortare fältbesök i det planerade området 2016-05-02 (kl 21-23). Riklig med åkergroda (*Rana arvalis*) påträffades i Horgenäs gyl och den övre delen av bäcken/diket som går mellan de planerade bostadsområdena. Åkergroda är upptagen på Art- och habitatsdirektivets bilaga 4 om artskydd, för noggrant skydd (Artskyddsförordning 2007:845). Vi fann också rikligt med vattenfladdermus (*Myotis daubentoni*) vid Horgenäs gyl och några exemplar vid Insjön. Vattenfladdermusen är också upptagen på art- och habitatsdirektivet för noggrant skydd (Artskyddsförordning 2007:845). Även storlom hördes i Insjön.

Dessa observationer, som kunde göras genom fältbesök under för arterna relevant tid på året, blir ett tydligt exempel på hur bristfällig kommunens miljöbedömning/MKB är.

Kommentarer till överprövningen

Vi vill kommentera de faktorer som anges i avsnittet *Slutsatser* i länsstyrelsens överprövning (2015-09-29, 404-2850-15 sid 7) som anges varit avgörande för bedömningen för avslag på överklagan:

- *Bebyggelsens slutliga placering och anpassning till strandmiljön och de för området särskilt utpekade natur- och kulturvärden*
- *Exploateringens omfattning har minskat under planprocessens gång. Antalet villor har förändrats från 64 till 48 i den slutliga planen. För det södra området har den föreslagna bebyggelsen fått en tydligare koncentration mot Horgenäs gyl.*

Placeringen är densamma (med viss modifikation) och ändringen av antalet villor från 64 till 48 finner vi inte vara någon avgörande förändring jämfört med det ursprungliga planförslaget. Kommunen framhöll i LIS-planen 2013 att ett av Åsnenområdets största värden är dess karaktär av vildmark och orördhet. Det aktuella området är det minst exploaterade och mest orörda området runt Åsnen och den föreslagna villabebyggelsen rimmar illa med LIS-planens ord.

- *I naturmarken har särskilt skydd getts för strandmaderna och torpmiljöerna genom planbestämmelser.*

Detaljplanen innebär, enligt kommunen, att strandskyddet förutsätts upphävas för de delar som detaljplanen gäller. Planen medför att strandskyddet upphävs inom kvartersmark för bostäder, lokalväg, småbåtshamn samt en liten del av naturområdet där det tillåts en lekplats och andra aktivitetsplatser anordnas. Avståndet från närmaste tomtgränserna till stranden är knappt 50 m i norra delen och den översvämmade marken sträcker sig ända till ca 30 m från bebyggelsen. Strandskogen blir i praktiken fragmenterad här. I södra delen är det ca 80 m till stranden. I båda villaområdena skall anläggas stigar, vilket gör att strandskogen blir kraftigt påverkad och i praktiken smalare. Strandskogen blir rejält naggad av bebyggelsen.

Strandskogarna och maderna är av stor vikt för den biologiska mångfalden, särskilt i ett prioriterat område som Åsnen. Se vår förra skrivelse (2015-06-17) om viktiga arter som hittats i andra delar av Horgefjorden och som vid inventering sannolikt kan påträffas även här.

- *Ett exploateringsavtal ska upprättas och följas, där tydliga skötselplaner utifrån en skötselplan för de särskilt utpekade naturvärdena i underlaget "Gestaltungsprinciper för grönska" ges*

Gestaltungsprinciper för grönska innehåller i första hand rekommendationer och önskingar. Dessa kan vara lovvärda idéer, men påverkar inte den i grunden negativa påverkan den nya bebyggelsen kommer innebära. Frågor som oundvikligen uppstår är: Vilka avtal skall upprättas, vem är ansvarig och vad kommer de boende vilja? Kommer området att ytterligare utvidgas?

- *Allmänna gångstigar inom naturmarken läggs i nära anslutning till bostäderna och där privata tomtmarken tydligt avgränsas mot allmän plats.*

Se punkten ovan om strandmaderna.

- *Den planlagda båthamnen är koncentrerad till en inom planen angiven plats och reglerad till mindre båtar. Ökade rörelser av fritidsbåtar på Horgefjorden bedöms som liten.*
- *Horgefjorden och Insjön är naturligt svårtillgängliga för människor och båtar*

Enligt kommunens plan avses en småbåtshamn för ca 25 till 30 båtplatser för lättare båtar och kanoter samt utrymme för parkering. Småbåtshamnen ansluts till Insjön och Åsnen, via en grävd, smal, kanal. Området skall ingå i gemenskapsanläggning för fastigheter inom planområdet Stensjön och Fiskartopet med möjlighet för ev. ytterligare planområden att delta i framtiden. Det går inte att utesluta att det i framtiden kan bli större båttrafik än vad som anges av de 25-30 båtplatserna och planen anger också att ytterligare bebyggelse i närheten är möjlig. Vi menar att detta ingrepp och framtida båttrafik innebär en betydande miljöpåverkan. Horgefjorden inklusive Insjön, som är en del av Horgefjorden, har idag liten båttrafik pga att de är grunda och steniga. Med en småbåtshamn och en grävd kanal förändras situationen. Den ostörda miljön kommer att förändras och störning på fågellivet kan få allvarliga konsekvenser. I Horgefjorden häckar fiskgjusar, storlom, lärkfalk, trut och måsfåglar. Fjorden har en särställning i Åsnen och enligt miljövårdsenheten i Kronoberg en strategisk betydelse för det långsiktiga bevarandet av riksintresset för naturvård som helhet i Åsnen.

- *Översyn av fågelskyddsområden ligger utanför vad som regleras i detaljplan. Kommunen tar ändå upp detta eventuella behov i antagandeplanen.*

De störningar som uppkommer genom villaområdet kommer att negativt påverka fågellivet i området och därmed i hela Åsnen. Eventuella fågelskyddsområden blir endast plåster på såren.

- *Området är utpekade som LIS-område i Alvesta kommuns tillägg till översiktsplan, antaget 2013, där syftet är att bidra till landsbygdsutveckling. Länsstyrelsen godtog i granskningen till kommunens motivering till det utpekade särskilda skälet enligt 7 kap. 18 d § MB.*
- *Området är ett av få utpekade bebyggelseområden, och ett av fem utpekade områden i den antagna LIS-planen, i anslutning till sjön Åsnen.*

Som skäl för dispens för strandskydd anges i MB att området redan är ianspråktaget. Fyra av de utpekade LIS-områdena är vid samhällen eller vid gårdar. Horgenäs är ett undantag som inte är exploaterat. Vi finner det särskilt allvarligt att öppna upp ett nytt område, med obruten strandlinje, dessutom i den mest ostörda delen av Åsnen. Som Alvesta kommuns detaljplan antyder kan området dessutom senare utvecklas, och även i ett sådant fall kan skälet att det redan är ianspråktaget användas. Inget egentligt underlag gällande områdets potential för landsbygdsutveckling har heller presenterats, och Länsstyrelsen påpekade redan i samband med LIS-planen att man är ”tveksam till att nya bostäder inom området vid Horgenäs kan bidra till en långsiktigt hållbar landsbygdsutveckling bl a mot bakgrund av det långa avståndet till service, skolor, arbete och hållbara kommunikationer samt vägnät”.

- *Länsstyrelsen har under detaljplanens gång inte haft synpunkter på att planområdet skulle få negativa effekter för bildandet av nationalpark inom Västra Åsnen. Nationalparken kommer att bidra till ökat intresse för friluftslivet som också riktas mot nationalparkens områden österut.*

Naturskyddsföreningen har vid flera tillfällen framhållit att Horgenäsområdet är en viktig del av Åsnenområdet och nationalparken. Fastigheterna i Horgenäs ligger nära nationalparkens gräns, och med Nationalparkens i dagens läge lilla landareal skulle Horgenäs utgöra en utmärkt buffertzoon för parkens framtida utveckling. Naturvårdande utveckling av strandzonen och fortsatt bete utgör ett utmärkt alternativ i en sådan buffertzoon. Exploatering i Horgenäs skulle vara en mycket stor förlust för Åsnenområdets biologiska mångfald och attraktionskraft för turism.

Vi anhåller om förlängd tid för att utveckla några synpunkter. Tre veckor är kort tid och med en långhelg blir det i praktiken endast två veckor. Vi skulle behöva tre veckor till, tack.

För Naturskyddsföreningen, Alvesta

Per Darell

Rökesvens väg 14
342 35 Alvesta
Tfn 0472-129 19, 072-508 66 86

Bilagor:

- Överklagande 2015-06-17

Källor:

- Artdatabankens lista på svenska arter i habitatdirektivet och Sveriges rapportering till EU-kommissionen enligt artikel 17, 2013
- Enligt Miljöbalken (18 e §) avses med LIS-område ett område som är lämpligt för utveckling av landsbygden och av sådant slag och har en sådan begränsad omfattning att strandskyddets syften fortfarande tillgodoses långsiktigt. Det ska också handla om ett område som endast har en liten betydelse för att tillgodose strandskyddets syften.